

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการประเมิน

การศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนาเด็กเยาวชนและประชาชนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาราชบรมนาถบพิตร พระราชทานแก่ครูใหญ่และนักเรียน ณ ศาลาดุสิดาลัย พระราชวังดุสิต เมื่อ 22 กรกฎาคม 2520 ความตอนหนึ่งว่า

“...การศึกษาเป็นเครื่องมือของการพัฒนาความรู้ ความประพฤติ ทักษะคติ ค่านิยม และคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศก็ย่อมทำได้ สะดวกราบรื่นได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว...”

(สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ. 2554, น. 1)

จากพระราชดำรัส ดังกล่าว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาการศึกษาควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) กำหนดขึ้นบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศทั้งทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อบ่มบ่ม “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและสังคมไทยจึงให้ความสำคัญลำดับสูงกับการพัฒนาคุณภาพคน เนื่องจาก “คน” เป็นทั้งเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบ จากการพัฒนา ขณะเดียวกันเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุลทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้และทักษะความสามารถ เพื่อให้เพียงพอพร้อมทั้งด้าน “คุณธรรม” และ “ความรู้” ซึ่งจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” รอบคอบและระมัดระวัง ด้วยจิตสำนึกในศีลธรรมและ “คุณธรรม” ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถตัดสินใจโดยใช้หลัก “ความพอประมาณ” ในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต อดทน ขยันหมั่นเพียร อันจะเป็น “ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” ให้คนพร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลง ที่จะเกิดขึ้น ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่นและสังคมที่สงบสันติสุข ขณะเดียวกันเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ มีเสถียรภาพและเป็นธรรม รวมทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐาน การดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน นำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555, คำนำ) ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดการพัฒนาคนในมาตรา 81 รัฐต้องศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จึงกำหนดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตามมาตรา 22 ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ คือ ความรู้คู่คุณธรรม และทักษะในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มาตรา 23 (5) ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียน ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาอีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2554, น.3)

สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันพบว่า คนไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤตค่านิยม จริยธรรม และพฤติกรรม เชื่อมโยงถึงการดำเนินชีวิต ความประพฤติ ความคิด ทศนคติและคุณธรรมของคน ในสังคม เป็นผลกระทบจากการเลือนไหลของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้าสู่ประเทศไทยผ่านสื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อสร้างสรรค์ยังมีน้อย สื่อที่เป็นภัยและผิดกฎหมายมีการเผยแพร่มากขึ้น แม้มีมาตรการปราบปรามอย่างเข้มงวด เว็บไซต์ทางเพศเพิ่มขึ้น 3 เท่าตัว ขณะที่คนไทยโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ประกอบกับสถาบันทางสังคม อาทิ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษามีบทบาทน้อยลง ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและพัฒนาศักยภาพคนไทยโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน(สำนักข่าวเด็กและเยาวชน. 2558: น.3) สังคมไทยขาดการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทำให้เกิดภาวะขาดสมดุลทั้งทางจิตใจและวัตถุ สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นำส่งผลให้สังคมไทยมีปัญหา สลับซับซ้อนกันมากขึ้น และเมื่อเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรง ก่อให้เกิดปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม สังคมขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ เกิดปัญหาทุจริตคอร์รัปชันกันในทุกวงการ เกิดปัญหาอาชญากรรมมากขึ้น ปัญหาการแพร่ขยายโรคเอดส์ และการติดยาเสพติดอย่างรุนแรงในสังคม เกิดกับเยาวชนของชาติเพิ่มพูนโดยลำดับ นอกจากนี้ยังมีปัญหาเด็กนักเรียนเล่นการพนัน นักเรียนยกพวกตีกันระหว่างโรงเรียน ปัญหาเด็กติดเกม รวมทั้งปัญหาทางเพศอันเกิดจากการแพร่หลายของสื่อลามก (พิชัย อันปัญญา. 2554, น.26)

การเกิดภาวะวิกฤติดังกล่าวทำให้หลายฝ่ายมีความเห็นว่า สังคมปัจจุบันเกิดการละเลยในการอบรมปมนิสัยให้เยาวชนของชาติมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง และรับผิดชอบต่อ

ส่วนรวม มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดียิ่ง ประอบกับการศึกษาของไทย ในปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูง ผู้ปกครองต่างคาดหวังไว้กับบุตรหลานของตนในการสอบเข้าเรียนต่อในสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงต่าง ๆ เพื่ออนาคตและความมีหน้ามีตาทางสังคมของตนเองและครอบครัว ทำให้เกิดความเห็นแก่ตัว ความไร้คุณธรรม และจากระบบการวัดผลการศึกษาที่อิงติดกับความรู้ทางด้านวิชาการจนลืมนึกถึงความดีงามในคุณค่าของความเป็นคน เห็นความเก่งความมีภูมิปัญญาว่าเป็นสิ่งที่น่ายกย่องเชิดชู ทุกวันนี้เราจึงมีทั้งคนเก่ง คนโกง คนเห็นแก่ตัว คนมีปัญหาเต็มบ้านเต็มเมือง (สุภมาส อังศุโชติ. 2555, น. 27) เพราะการศึกษาเน้นสร้างคนฉลาดมากกว่าสร้างคนดี เป็นผลให้เราได้คนเก่งแต่ไม่ดี กลายเป็นคนเก่งที่เป็นพิษภัยต่อผู้อื่น ไม่มีใครปฏิเสธว่าการศึกษาคือต้องสร้างคนดี คือทำให้คนเป็นคนดีด้วย ไม่ใช่สร้างแต่คนเก่งอย่างเดียวเพราะประเทศชาติต้องการทั้งคนเก่งและคนดี เราควรต้องให้ความสำคัญกับการสร้างคนให้เป็นคนดี ไม่น้อยกว่าการสร้างคนเก่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดา แยม่อน.(2556, น.78) พบว่า สภาพปัจจุบันและแนวโน้มของโลกที่ส่งผลต่อการศึกษาไทยในอนาคต 10-20 ปีข้างหน้า คือ ด้านสังคมโลกที่เป็นสังคมของการแข่งขัน สังคมสิทธิมนุษยชนและสังคมพอเพียง ซึ่งสังคมไทยต้องหันมาให้ความสำคัญเรื่องของ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” อย่างจริงจังมากขึ้นเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันทางชีวิตและสังคม มาเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อมุ่งสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคคนและสังคมไทย จึงให้ความสำคัญลำดับสูงกับการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคคนในทุกมิติอย่างสมดุลทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้และทักษะความสามารถ เพื่อให้เพียงพร้อมทั้งด้าน “คุณธรรม” และ “ความรู้” ซึ่งจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่างมี “เหตุผล” รอบคอบ และระมัดระวัง ด้วยจิตสำนึกแห่งศีลธรรมและ “คุณธรรม” ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และสามารถตัดสินใจโดยใช้หลัก “ความพอประมาณ” ในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต อดทนขยันหมั่นเพียร อันจะเป็น “ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” ให้คนพร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น และสังคมที่สันติสุข ขณะเดียวกันก็เป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ มีเสถียรภาพและความเป็นธรรม รวมทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานการดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน นำไปสู่สังคม อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (จันทนา รอดแก้ว. 2556, น.24)

โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาคคน โดยเฉพาะเด็กในวัยเรียน ที่จะต้องได้รับการพัฒนาตั้งแต่เยาว์วัยในทุกด้าน เพื่อเป็นการเตรียมพื้นฐานที่ดีให้เด็ก ๆ ได้เจริญเติบโตเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศ “การจัดการเรียน การสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดียิ่ง และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา” ครูซึ่งเป็นผู้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและความรู้ในตัวผู้เรียน การที่จะทำให้คนเป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ได้นั้น ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือช่วยกันในการส่งเสริมบทบาทครอบครัว องค์กร

ทางการศาสนา โรงเรียน ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคธุรกิจเอกชน อาสาสมัครและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา เพื่อให้เป็นกลไกเกื้อหนุนให้คนไทยเป็นคนดีมีคุณธรรม มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์สุจริต มีความสามัคคี ความรักชาติ มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม และลดปัญหาทุจริตประพฤติมิชอบ รวมทั้งมีส่วนสนับสนุนการสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิตของประชาชนตลอดทุกช่วงอายุ โดยสร้างการปลูกจิตสำนึกในความรักชาติ และความเป็นไทยอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเน้นการรณรงค์ ให้ทุกฝ่ายในสังคม รวมทั้งส่งเสริมบทบาทอาสาสมัครในการกระตุ้นให้คนไทยมีระเบียบวินัย รู้จักหน้าที่ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความสามัคคี และความรักชาติ มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม ตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทยมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมที่สำคัญ

โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 เป็นโรงเรียนขนาดกลาง เปิดสอน 2 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2561 มีนักเรียนทั้งสิ้น 159 คน มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 12 คน โดยเน้นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข คำนึงความสามารถ ความถนัดความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ก่อนดำเนินโครงการในปีการศึกษา 2561 จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาาร่วมกันกับคณะครู และผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ด้วยการประชุม สอบถามและการเยี่ยมบ้านนักเรียน รวมทั้งการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนจากสภาพจริงที่เห็นอยู่เนืองๆ เช่นนักเรียน มาโรงเรียนสาย แต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ไม่ตั้งใจเรียน พุดจาไม่สุภาพ ขอบพูดโกหก แสดงกิริยาที่ไม่เหมาะสมในที่สาธารณะ ใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย และ จากสารสนเทศการรายงานผลตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ในปีการศึกษา 2560 พบว่า กลยุทธ์ที่ 2 ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี แต่ยังมีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนด้านคุณธรรม จริยธรรม มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หลายประการ เช่น มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความไม่มีระเบียบวินัย ไม่เคารพกฎกติกาของโรงเรียน ไม่มีจิตสาธารณะ ไม่ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง มีพฤติกรรมที่ไม่ซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น ขาดความกตัญญูกตเวที ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และไม่ปฏิบัติตามหลักเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ (โรงเรียน วัดเจริญราษฎร์. 2560, น.44) และจากการสนทนากลุ่ม (Focus group) กับตัวแทนชุมชน ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนครู ตัวแทนนักเรียน ถึงแม้เห็นว่าผลการประเมินของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี แต่ทุกกลุ่มมีความคาดหวังที่จะเห็นนักเรียนโรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ทุกคนมีคุณธรรม จริยธรรม มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น เช่นรู้จักใช้ชีวิตอย่างพอเพียง มีนิสัยประหยัดอดออม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญูกตเวที นักเรียนมาโรงเรียนทันเวลา แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ตั้งใจเรียน พุดจาสุภาพ

แสดงกิริยาว่าจาที่เหมาะสม ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด ซึ่งก่อนหน้าเหล่านี้ถือว่าเป็นสาเหตุของปัญหาของโรงเรียนและสังคมซึ่งนับวันจะทวีคูณเพิ่มขึ้น

จากสภาพปัญหาข้างต้น ผู้บริหารได้ตระหนักถึงควมมีคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน จึงได้ดำเนินงานโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ครอบคลุม 7 ตัวชี้วัดโรงเรียนคุณธรรมได้แก่ 1.มีอุดมการณ์คุณธรรมในการพัฒนาในโรงเรียนคุณธรรม 2.มีกลไกและเครื่องมือในการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมร่วมกันทั้งโรงเรียน 3.มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านความประหยัดอดออม ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบ ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น 4. พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดน้อยลง 5.มีกระบวนการการมีส่วนร่วม และสร้างความรับผิดชอบต่อผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน 6.มีองค์ความรู้นวัตกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม และบูรณาการไว้ในชั้นเรียน 7.เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม และ 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การสร้างการรับรู้และการยอมรับ ขั้นที่ 2 การสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ ขั้นที่ 3 การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ขั้นที่ 4 การกำหนดวิธีบรรลुकุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ขั้นที่ 5 ลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง (คุณธรรมอัตลักษณ์) ขั้นที่ 6 สร้างกลไกกลไกการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ขั้นที่ 7 การสรุปเขียนรายงาน และกำหนดวิธีดำเนินงานให้บรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน เช่น การจัดทำโครงการคุณธรรม การเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งกันและกัน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม การบูรณาการคุณธรรมในการจัดการเรียนรู้ จากการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตลอด ปีการศึกษา ภายใต้ความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ส่งผลให้การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาปีการศึกษา 2562 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ พบว่า โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ย 3.90 ระดับคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก จุดเด่น คือ ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใน ทุกกลุ่มสาระ สอดแทรกการอบรมให้ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมในทุกโอกาสทุกสถานที่ มีการจัดทำโครงการคุณธรรมในทุกระดับชั้นเรียน มีการส่งเสริมและเสริมแรงให้ครูและนักเรียนเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งกันและกัน มีการบันทึกคุณลักษณะของการเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นนักเรียนที่ดีของโรงเรียน นอกจากนี้โรงเรียนยังเน้นให้ครูมีการประเมินพฤติกรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนลดน้อยลง พฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านความพอเพียง ความกตัญญู และความซื่อสัตย์สุจริตในโรงเรียนเพิ่มขึ้น

ผู้รายงานจึงสนใจที่จะประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ปีการศึกษา 2561 ที่ต้องอาศัยรูปแบบการประเมินที่มีประสิทธิภาพ เชื่อถือได้ เพื่อให้ทราบข้อบกพร่องอันจะนำไปสู่การแก้ไขที่ดีขึ้น ผู้รายงานในฐานะผู้บริหารโรงเรียนได้นำรูปแบบชิปปี้ CIPP ของแดเนียล แอล สตฟเฟิลบีม (Daniel

L.Stufflebeam.2007, PP.169-179) เป็นแนวทางการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ โดยผลที่ได้จากการประเมินครั้งนี้ จะเป็นสารสนเทศสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการรับทราบ พิจารณา และเป็นแนวทางการปรับปรุงการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพตามความมุ่งหมายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การประเมิน โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซีพีพี (CIPP Model) ตามแนวคิดในการประเมินโครงการของแดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม (Daniel L.Stufflebeam.2007, PP.169-179) มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) ของโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์

2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของ โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์

3. เพื่อประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม 7 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 การสร้างการรับรู้และการยอมรับ ขั้นที่ 2 การสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ ขั้นที่ 3 การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ขั้นที่ 4 การกำหนดวิธีบรรลुकุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ขั้นที่ 5 ลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง (คุณธรรมอัตลักษณ์) ขั้นที่ 6 สร้างกลไกการตรวจสอบการขับเคลื่อน ขั้นที่ 7 การสรุปผล/รายงานผล

4. เพื่อประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ประเด็นเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

4.1 คุณภาพการดำเนินงานตามตัวชี้วัด โรงเรียนคุณธรรม 7 ตัวชี้วัด

4.2 พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ของนักเรียน ด้านประหยัดอดออม ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบ

4.3 ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ประกอบด้วย

4.3.1 ระดับความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์

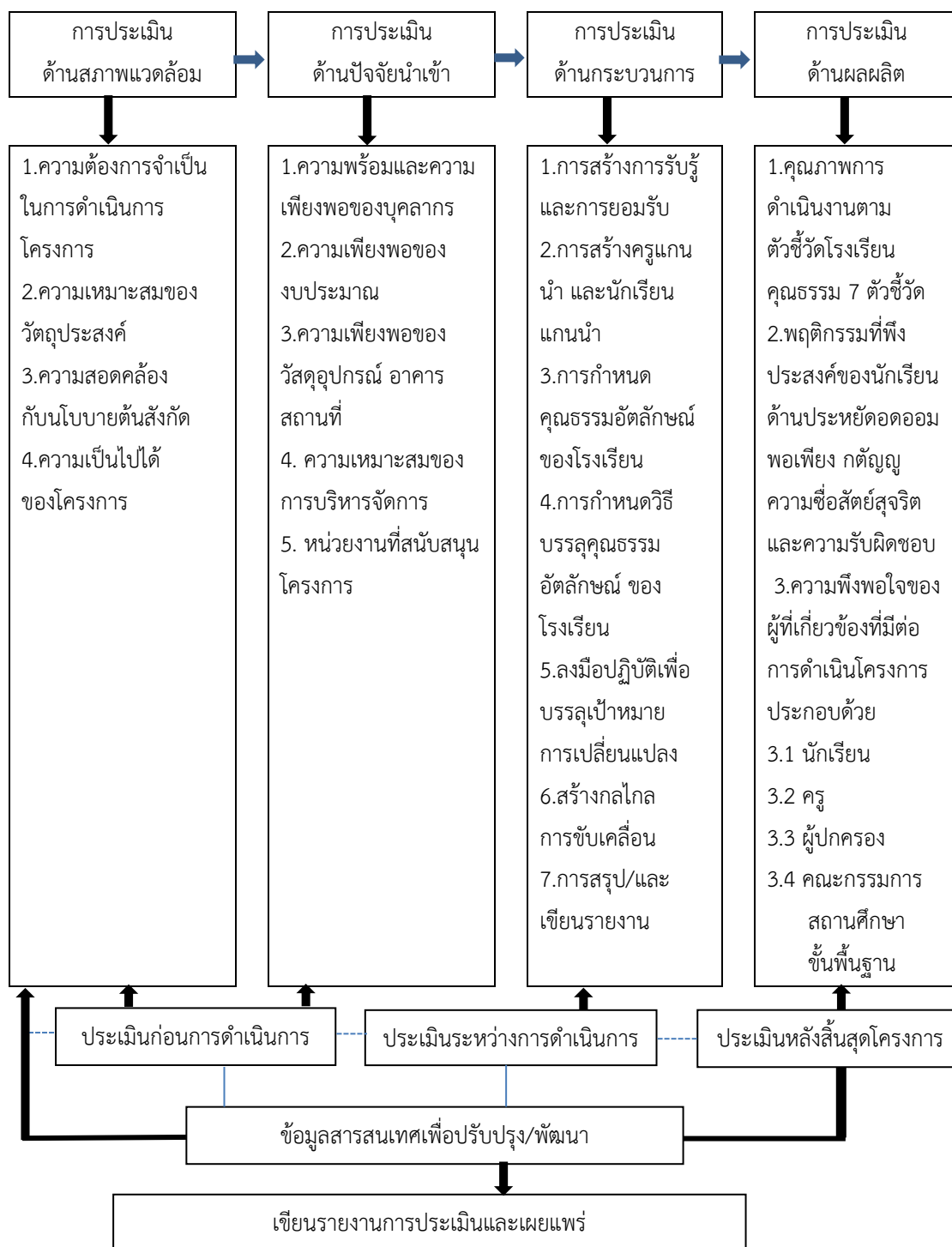
4.3.2 ระดับความพึงพอใจของครู ที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์

4.3.3 ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครอง ที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์

4.3.4 ระดับความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์

กรอบแนวคิดการประเมิน

โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ มีการจัดกิจกรรมของโรงเรียนไปตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนคุณธรรม ที่เน้นการลด ละ เลิก พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน และเพิ่มพฤติกรรมที่ดีถึงประสงค์ของนักเรียนให้เพิ่มขึ้น ดังนั้นผู้รายงานได้วางกรอบแนวคิด โดยใช้รูปแบบการประเมิน ของ แดเนียล แอล สต๊ฟเฟิลบีม (Daniel L.Stufflebeam.2007, PP.169-179)เป็นกรอบแนวคิดในการประเมินโครงการ 4 ด้าน คือ การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) รายละเอียดปรากฏ ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตาม
แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์โดยใช้รูปแบบการ
ประเมินแบบ รูปแบบซีปปี้ (Cipp Model)

ขอบเขตการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ในครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขต การประเมินไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ โดยใช้รูปแบบประเมิน แดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม (Daniel L.Stufflebeam. 2007:169-179) เป็นกรอบแนวคิดในการประเมินโดยประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อม(Context Evaluation) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) และด้านผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการตามรายละเอียด ดังนี้

1.1 การประเมินด้านสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) คือประเมินเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการดำเนินโครงการ ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ ความสอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัด และความเป็นไปได้ของโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตาม แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของ กรรมการบริหารโครงการ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้รายงานสร้างขึ้น

1.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) คือประเมินเกี่ยวกับความพร้อมและความเพียงพอของบุคลากร ความเพียงพอของงบประมาณ ความเพียงพอของวัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ ความเหมาะสมของการบริหารจัดการ และหน่วยงานที่สนับสนุนโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารโครงการ และครูโดยใช้แบบสอบถามมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้รายงานสร้างขึ้น

1.3 การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) คือประเมินเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม 7 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 การสร้างการรับรู้และการยอมรับ ขั้นที่ 2 การสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ ขั้นที่ 3 การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ขั้นที่ 4 การกำหนดวิธีบรรลुकุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ขั้นที่ 5 ลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง (คุณธรรมอัตลักษณ์) ขั้นที่ 6 สร้างกลไกการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ขั้นที่ 7 การสรุปเขียนรายงาน ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของครูและกรรมการดำเนินโครงการโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้รายงานสร้างขึ้น

1.4 การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) คือ ประเมินคุณภาพการดำเนินงานตามตัวชี้วัดโรงเรียนคุณธรรม 7 ตัวชี้วัด พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ของนักเรียน ด้านประหยัด

อดออม พอเพียง กตัญญู ซื่อสัตย์สุจริต และความรับผิดชอบ ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่ผู้รายงานสร้างขึ้น

2. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

การประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ผู้รายงานได้กำหนดขอบเขตของประชากรและกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

2.1 ประชากร ประกอบด้วย

2.1.1 คณะกรรมการบริหารโครงการ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 6 คน

2.1.2 คณะกรรมการดำเนินโครงการ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 6 คน

2.1.3 ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2561 จำนวน 12 คน

2.1.4 นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2561 จำนวน 159 คน

2.1.5 ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 139 คน (จำนวนผู้ปกครองน้อยกว่านักเรียน เพราะว่ามีผู้ปกครองหนึ่งคนเป็นผู้ปกครองนักเรียนมากกว่าหนึ่งคน)

2.1.6 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2561 จำนวน 9 คน

2.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมิน ประกอบด้วยประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ดังนี้

2.2.1 คณะกรรมการบริหารโครงการ ศึกษาจากประชากร จำนวน 6 คน

2.2.2 คณะกรรมการดำเนินโครงการ ศึกษาจากประชากร จำนวน 6 คน

2.2.3 ครู กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้ข้าราชการครูที่ไม่เป็นคณะกรรมการดำเนินโครงการ จำนวน 7 คน

2.2.4 นักเรียนโรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคน กลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำนวน 73 คน (เนื่องจากนักเรียนชั้นดังกล่าว สามารถอ่านออก เขียนได้ สามารถให้ข้อมูลตามสภาพจริงได้ดี สามารถมองเห็นพัฒนาการของโรงเรียนตามสภาพจริง ได้ดีกว่านักเรียนกลุ่มอื่น ๆ)

2.2.5 ผู้ปกครองกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้ผู้ปกครองของนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 70 คน

2.2.6 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยยกเว้นผู้บริหารและผู้แทนครู ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 7 คน

3. ระยะเวลาดำเนินการ

เพื่อให้การประเมินโครงการครอบคลุมทุกด้าน และมีปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจน สามารถนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ผู้รายงานกำหนดระยะเวลาการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ เป็น 3 ระยะอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนดำเนินโครงการ ได้ดำเนินการประเมิน 2 ด้าน คือ ประเมินด้านสภาพแวดล้อมโครงการเป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นในการดำเนินโครงการ ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ ความสอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัด และความเป็นไปได้ของโครงการ ประเมินวันที่ 21-22 พฤษภาคม 2561 และประเมินด้านปัจจัยนำเข้าโครงการเป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความพร้อมและความเพียงพอของบุคลากร ความเพียงพอของงบประมาณ ความเพียงพอของวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ ความเหมาะสมของการบริหารจัดการ และหน่วยงานที่สนับสนุนโครงการ ประเมินวันที่ 4-5 มิถุนายน 2561

ระยะที่ 2 ระหว่างดำเนินโครงการ ประเมินด้านกระบวนการ ประเมินวันที่ 17- 21 ธันวาคม 2561 เพื่อพิจารณาความเหมาะสมและระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม 7 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 การสร้างการรับรู้และการยอมรับ ขั้นที่ 2 การสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ ขั้นที่ 3 การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ขั้นที่ 4 การกำหนดวิธีบรรลुकุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ขั้นที่ 5 ลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง (คุณธรรมอัตลักษณ์) ขั้นที่ 6 สร้างกลไกกลการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ขั้นที่ 7 การสรุปเขียนรายงาน

ระยะที่ 3 หลังสิ้นสุดโครงการ ประเมินด้านผลผลิต ประเมินวันที่ 18 - 29 มีนาคม 2562เกี่ยวกับ คุณภาพการดำเนินงานตามตัวชี้วัดโรงเรียนคุณธรรม 7 ตัวชี้วัด พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน ด้านประหยัดอดออม ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต และความรักใคร่ชอบ และความพึงพอใจของ ผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการประกอบด้วยนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

นียมศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการได้เข้าใจวิธีการดำเนินการตรงกัน จึงกำหนด นียมศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ หมายถึง โครงการที่จัดทำขึ้นในปีการศึกษา 2561 เพื่อส่งเสริม นักเรียนโดยนำแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม มาเป็นแนวทางในการพัฒนา เป็นโครงการ เรียนรู้เพื่อมุ่งฝึกปฏิบัติให้เกิดคุณธรรมจริยธรรม และพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพให้อยู่แบบ พึ่งตนเอง มีความพอเพียง มีความรู้ คู่คุณธรรม อีกทั้งเป็นพื้นฐานในการควบคุม และพัฒนาตนเอง ภายใต้งู้ออนไขที่นักเรียนเลือกพฤติกรรมที่เหมาะสม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นในสังคม ซึ่งจะส่งผลให้ นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่โรงเรียนกำหนด ประกอบด้วย คุณธรรมอัตลักษณ์ 5 ด้าน ได้แก่ ประหยัดอดออม ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต และความรับผิดชอบ

2. คุณธรรมอัตลักษณ์ หมายถึง คุณธรรมที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในโรงเรียนวัดเจริญ ราษฎร์ร่วมกันกำหนดขึ้น มี 5 ประการ คือ 1.ประหยัดและอดออม 2.ความพอเพียง 3.ความกตัญญู 4.ความซื่อสัตย์สุจริต และ5.ความรับผิดชอบ

2.1 ประหยัดและอดออม หมายถึง การรู้จักใช้จ่ายเงินที่ได้รับจากผู้ปกครอง ในแต่ละวัน ไม่นำไปซื้อสิ่งของที่ไม่จำเป็น ไม่จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย มีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน จนทำให้มีเงินบางส่วนเหลือเก็บในแต่ละวันฝากออมทรัพย์ เปิดบัญชีกับธนาคารออมสิน และประหยัด การใช้น้ำ ใช้ไฟฟ้า การรักษาของใช้ส่วนตัว ใช้ของส่วนร่วมอย่างประหยัด และรักษาให้คงสภาพดี ใช้ อย่างคุ้มค่า ตามตัวอย่างที่โรงเรียนกำหนด

2.2 ความพอเพียง หมายถึง ความพอดี พอมี พอกิน ด้วยการทำเกษตรเพื่ออาหาร กลางวัน มีการปลูกผักสวนครัว เช่นปลูกผักคะน้า ผักกวางตุ้ง ผักบุ้ง ตะไคร้ พริก มะเขือ มะนาว รั้ว กินได้ เช่นปลูกโหระพา ตำลึง ดอกอัญชัน และการเลี้ยงปลาตกในปล่องท่อ เป็นการเลี้ยงปลาตกด้วย เศษอาหารเหลือจากอาหารกลางวัน ตามตัวอย่างที่โรงเรียนกำหนด

2.3 ความกตัญญู หมายถึง การรู้จักบุญคุณต่อสิ่งที่มีคุณต่อนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นบุคคลใด ก็ตาม เช่น พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระสงฆ์ ได้แก่การร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันไหว้ครู วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ วันสงกรานต์ วันสารทไทย วันภาษาไทยแห่งชาติ และเป็นการรำลึกถึงพระคุณที่เคยให้การอุปการะแก่นักเรียน ด้วยความเคารพ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ใหญ่ ช่วยเหลืองานบ้าน และงานอื่น ๆ ตามกำลัง ตาม ตัวอย่างที่โรงเรียนกำหนด

2.4 ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะทางบวก เช่น ความจริงใจ ความตรงไปตรงมา ตลอดจนการงดเว้นการโกหก การทุจริตคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม การตรงต่อเวลา ตรงต่อหน้าที่ มีความจริงใจไม่ลำเอียง ตามตัวอย่างที่โรงเรียนกำหนด

2.5 ความรับผิดชอบ หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จ ตามความมุ่งหมาย ด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียนและส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจในบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้า ซักถามครูให้เข้าใจ และร่วมพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม เช่น จัดโรงเรียน ห้องเรียน ให้สะอาด สงบ ร่มรื่น สวยงาม มีการแบ่งหน้าที่นักเรียนประจำวันเพื่อรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน

3. การประเมิน (Evaluation) หมายถึง กระบวนการรวบรวมข้อมูล จัดกระทำ และนำเสนอข้อมูล เพื่อตัดสินคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใด ขั้นสุดท้าย โดยการนำสารสนเทศหรือผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

4. โครงการ หมายถึง การกำหนดกิจกรรม แผนงานที่มีระยะเวลาการดำเนินงาน งบประมาณ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย กิจกรรมที่ชัดเจน มีระยะเวลาเริ่มต้น และสิ้นสุดการทำกิจกรรมที่แน่นอน ซึ่งเป็นแผนงานที่มีจุดหมายเพื่อยกระดับคุณภาพของงานไม่ใช่งานในลักษณะงานประจำในที่นี้หมายถึงโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์

5. การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของโครงการโดยใช้สารสนเทศ หรือ ผลการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามช่วงระยะเวลาตั้งแต่ ก่อนดำเนินโครงการ ระหว่างดำเนินการ และหลังดำเนินการ ว่าบรรลุผลตามเป้าหมายเพียงใด มีจุดเด่น จุดด้อยของโครงการอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจว่าจะปรับปรุง แก้ไขโครงการเพื่อการดำเนินงานต่อไป หรือ ยุติการดำเนินโครงการ ในที่นี้ หมายถึง การประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์

5.1 สภาพแวดล้อมของโครงการ (Context Evaluation) หมายถึง ประเมินเพื่อพิจารณาความต้องการความจำเป็นในการดำเนินโครงการ ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ ความสอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัด และความเป็นไปได้ของโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

5.2 ปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ (Input Evaluation) หมายถึง การประเมิน ความพร้อม ความเพียงพอและของบุคลากร ความเพียงพอของงบประมาณ ความเพียงพอของวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ การบริหารจัดการ และหน่วยงานที่สนับสนุนโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

5.3 กระบวนการดำเนินงานของโครงการ (Process Evaluation) หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม 7 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 การสร้างการรับรู้และการยอมรับ ขั้นที่ 2 การ

สร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ ชั้นที่ 3 การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ชั้นที่ 4 การกำหนดวิธีบรรลुकุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ชั้นที่ 5 ลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง (คุณธรรมอัตลักษณ์) ชั้นที่ 6 สร้างกลไกการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ชั้นที่ 7 การสรุปเขียนรายงาน

5.4 ผลผลิตของโครงการ (Product Evaluation) หมายถึง การประเมินคุณภาพการดำเนินงานตามตัวชี้วัดโรงเรียนคุณธรรม 7 ตัวชี้วัด พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ของนักเรียน ด้านประหยัดอดออม ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต และความรับผิดชอบ และความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์

6. คุณธรรม หมายถึง ความถูกต้อง ความดีงามที่ถูกปลูกฝังขึ้นในจิตใจ ตามหลักคุณงามความดี ความถูกต้องที่อยู่ภายในจิตใจของแต่ละบุคคล ซึ่งจะส่งเสริมให้บุคคลในสังคม ยึดมั่นเป็นหลักประจำใจ ในการประพฤติปฏิบัติ ส่งผลให้เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวม เมื่อจิตเกิดคุณธรรมขึ้นแล้ว จะทำให้เป็นผู้มีจิตใจดี และคิดแต่สิ่งที่ดี จึงได้ชื่อว่า “เป็นผู้ที่มีคุณธรรม”

7. จริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติ ตามคุณธรรมที่มีอยู่ในจิตใจ ปรากฏเป็นความดีงาม ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ที่แสดงออกทางจรยา มารยาท การประพฤติปฏิบัติ และการกระทำดี ตามคุณธรรมที่มีในจิตใจ

8. กระบวนการโรงเรียนคุณธรรม หมายถึง โรงเรียนได้เข้าร่วมโรงเรียนคุณธรรม และดำเนินงานด้านคุณธรรม ตามตัวชี้วัด 7 ตัวชี้วัดของโรงเรียนคุณธรรม ได้แก่

ตัวชี้วัดที่ 1 มีอุดมการณ์คุณธรรมในการพัฒนาในโรงเรียนคุณธรรม

ตัวชี้วัดที่ 2 มีกลไกและเครื่องมือในการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมร่วมกันทั้งโรงเรียน

ตัวชี้วัดที่ 3 มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้าน ความพอเพียง ความกตัญญู และความซื่อสัตย์สุจริตในโรงเรียนเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 4 พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดน้อยลง

ตัวชี้วัดที่ 5 มีกระบวนการมีส่วนร่วม และสร้างความรับผิดชอบต่อผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน

ตัวชี้วัดที่ 6 มีองค์ความรู้ นวัตกรรมด้านคุณธรรมฯ และบูรณาการไว้ในชั้นเรียน

ตัวชี้วัดที่ 7 เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรม

9. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่ดีของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อผล การดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ปีการศึกษา 2561

10. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลฉลุง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่เปิดการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ปีการศึกษา 2561

11. นักเรียน หมายถึงนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนของโรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ในปีการศึกษา 2561

12. ครู หมายถึง ข้าราชการครู และครูอัตราจ้างที่ปฏิบัติงานสายงานการสอนในโรงเรียน วัดเจริญราษฎร์ ปีการศึกษา 2561 และไม่เป็นคณะกรรมการดำเนินโครงการ

13. ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา ญาติผู้ใหญ่ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบดูแล อยู่บ้านเดียวกันกับนักเรียน และเป็นผู้ปกครองนักเรียนทุกคนที่กำลังศึกษาในชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ในปีการศึกษา 2561

14. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง บุคคลผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ให้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ในปีการศึกษา 2561 ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน ผู้แทนผู้ปกครอง 1 คน ผู้แทนองค์กรชุมชน 1 คน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คน ผู้แทนศิษย์เก่า 1 คน ผู้แทน ศาสนา 1 คน ผู้แทนครู 1 คน และผู้บริหารเป็นเลขานุการ 1 คน รวมจำนวน 9 คน

15. กรรมการบริหารโครงการ หมายถึง บุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งตามประกาศของ โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ซึ่งมีหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแนะนำ และสนับสนุนปัจจัยเอื้อในการ ดำเนินงานตามโครงการ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน จาก 4 องค์กร จำนวน 6 คน ประกอบด้วย 1. เจ้าอาวาสวัดเจริญราษฎร์ 2. เจ้าอาวาสวัดม่วงค่อม 3. ผู้อำนวยการสถานศึกษา 4. นายกองค์การ บริหารส่วนตำบลฉลุง 4. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 5. เกษตรอำเภอหาดใหญ่ 6. ผู้นำชุมชนบ้านไร่อ้อย

16. กรรมการดำเนินโครงการ หมายถึง บุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้รับผิดชอบ โครงการ จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ครู จำนวน 5 คน และ ศิษยานุศิษย์ประสานงานประจำโรงเรียน จำนวน 1 คน ที่ไม่อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงาน โรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ในครั้งนี้ ผู้รายงานได้กำหนดขอบเขตของประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ ไว้ดังนี้

1. ได้ข้อมูลสารสนเทศด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้าน ผลผลิตจากการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงาน โรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ เพื่อนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา สถานศึกษาต่อไป

2. ประโยชน์ที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ ทำให้มีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น

3. ประโยชน์ที่เกิดกับนักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา หน่วยงานทางการศึกษา และชุมชน ดังนี้

3.1 นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ผู้บริหารโรงเรียน สามารถใช้ผลจากการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและวางแผนพัฒนาบริหารโครงการ ให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ผู้บริหาร ครู บุคลากรในโรงเรียน ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถพัฒนาการจัดการศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพ

3.3 ผู้บริหารโรงเรียน สามารถใช้ผลจากการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ตามแนวทางโรงเรียนคุณธรรม เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง และวางแผนพัฒนาบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 สถานศึกษาอื่นได้แนวทางในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนเพื่อ “ช่วยกันสร้างคนดีให้บ้านเมือง”

3.5 ผู้ปกครอง ชุมชนเชื่อมั่นและศรัทธาในการบริหารจัดการ เข้ามามีส่วนร่วมและมีความพึงพอใจในการดำเนินโครงการ